

Glimt fra en familietur til Portugals hovedstad

Maat. Museum of Art, Architecture and Technology tager sig godt ud med sit futuristiske design, og med et andet af Lissabons vartegn: 25. april broen over Tejo floden, i baggrunden.

Portugal og Brasilien har et tæt og specielt familieforhold. Det kommer til udtryk flere steder i den portugisiske hovedstad Lissabon

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Lissabon er anlagt på syv høje, så mange af byens gader er stejle. Byens signatur er de gamle gule sporvogne, der vugger forbi de kakkelbeklædte historiske byhuse. Fra de mange udsigtspunkter kan man se ned over Tejo-flodens grønne vand og broen Ponte 25. de Abril, der er opkaldt efter nellikerevolutionen i 1974.

Lørdag afholdes loppemarkedet Feira da Lapra. Markedet er virkelig omfangsrigt og en skøn blanding af rigtige antikviteter og ting, der må gå under betegnelsen skrammel. Her er meget at se på, men når det kommer til stykket, så køber man alligevel ikke noget, måske fordi man bliver mæt af indtryk-kene alene. En sjov detalje er en stor kassevogn med åben bagsmæk. Inde i bilen, mellem en masse skrammel, ligger en kone i en sovepose på tværs og er helt optaget af sin mobiltelefon, medens folk går forbi i kolonner tre meter derfra.

Små celler uden vinduer

For blot seks år siden oprettedes Aljube Museum – resistance and freedom. Museet ligger i selve bygningen, der har fungeret som fængsel i over 200 år. Fra 1928 og frem til 1965 var det her, politiske fanger blev fængslet og tortureret. Nogle af de meget små celler uden vinduer med rå mure er bevaret. Der var stort set kun plads til den briks, man

sov på og rå vægge på tre sider. Museet rummer information om de sociale forhold i forrige århundrede.

Det er chokerende, at 66,2 procent af befolkningen i 1922 var analfabeter. I 1960 var tallet stadig højt - 33,1 procent. Gennemsnitsindkomsten var kun en brøkdel af den, vi kender fra vore nordligere breddegrader på den tid. Portugal var et forarmet landbrugsland og mange immigrerede til Frankrig for at søge arbejde. Jeg indrømmer det nødt, men EU har altså været godt for noget.

Et afsnit omhandler den ublodige nellikerevolution i 1974, hvor landet omsider slap ud af diktaturets åg, og soldaterne sås med røde nelliker i geværløbene. Et stort afsnit har at gøre med Portugal som kolonimagt. På et stort Europakort har man lagt en silhuet af kolonierne Angola og Mocambique, der dækker det meste af Centraleuropa. Overskriften på det gamle kort lyder: »Portugal er ikke et lille land«.

Det lille moderland

De oversøiske besiddelser blev ikke af diktaturet regnet som kolonier, men som en del af Portugal. Brasilien havde allerede erklæret sig selvstændigt fra moderlandet i 1822. Noget, der gør indtryk, er sort/hvide fotos af store grupper af sorte slaver i lænker med enkelte hvide slaveherrer i khaki outfit og safarihat. Opstillet, som når man fotograferer et stort fodboldhold. Det er et faktum, at portugiserne ikke behandlede deres slaver helt så brutalt, som det for eksempel var tilfældet i Nordamerika. Ikke dermed sagt, at det på nogen måde, var legitimt, det der foregik, men man kan for eksempel se det ud af, at den vestafrikanske kultur er særdeles velbevaret i den brasilianske samfund i dag. Det samme gør sig ikke gældende i USA.

Portugal og Brasilien har et tæt og specielt familieforhold, som det fører for vidt at komme ind på her. Det lille moderland i Europa og det kæmpestore uregerlige og eksotiske »barn« i Sydamerika. Vi løber ind i utallige brasilianske cafeer, barer og restauranter. Uden for en lille restaurant står en lille tætbygget sort kvinde og snakker godt for, at vi skal ind og spise vores aftensmad netop der. Hun er så god til det, at vi følger med ind, velvidende at netop det brasilianske køkken ikke er noget at skrive hjem om. Fantastisk musik, fodbold, skønne kvinder i små bikinier og fest og farver, ja! Men brasiliansk mad består mestendels af grillet kød, sorte bønner og ris. Vores værtinde og den skønne bossa-nova i højttalerne hjælper dog gevaldigt på helhedsindtrykket.

Brasiliansk guitarist

Lørdag skal vores piger i byen og møde en ung dansk kvinde, der arbejder med at gennemse videoer for skjulte reklamer for tik-tok. Hun arbejder hjemmefra sammen med andre unge. Lidt i stil med hvis man havde et værelse på en kollegiegang. Lønnen er dårlig, og man kommer ikke rigtig i kontakt med portugisere, medmindre man selv gør en indsats i fritiden.

Vi tre tiloversblevne finder hen på baren »Agua de beber« (som er titlen på en kendt Tom Jobim sang) hvor der skulle være live-musik. Det er der også. En brasiliansk guitarist sætter i gang få minutter efter, at vi er blevet placeret ved et lille bord. Ved baren, en meter derfra, sidder en kvindelig fan og synger stille med på numrene, der alle stammer fra den brasilianske sangskat. Det er ganske hyggeligt, selv om han ikke netop er nogen ørn. Det her handler vist mere om saudade - nostalgi og længsel efter hjemlandet end noget andet. Sønnen får

en brasiliansk Guaraná-sodavand, og vi bestiller en stor portion skønne pomes frites fremstillet af den brasilianske plante maniok.

Det er lidt specielt at have sine piger på 20 og 23 alene på bytur i en fremmed storby, så jeg noterer med lettelse, halvt sovende, da de larmer i køkkenet ved tre-tiden.

Lissabons Kronborg

Følgende morgen står den på tømmermænd. Jeg fremlægger en ambitiøs og storslået plan, der inkluderer ind til flere af Lissabons største seværdigheder, men de unge mennesker skal ingen steder.

Så de to gamle går ned og tager lokaltoget med kurs mod fæstningstårnet »Torre de Belém« en 5-6 km fra Lissabon centrum. Pludselig er vi kørt forbi og må ofre 30.- kr. på at tage en taxa 2-3 km. retur.

En del andre har fået samme idé denne søndag middagsstund med høj blå himmel. Tårnet ligger ved flodbredden, omgivet af vand. Det stammer helt tilbage til 1500-tallet og skulle forsvare byen, hvor Tejo floden møder Atlanterhavet. Som vort eget Kronborg har det også haft stor symbolsk betydning. Det var det sidste, man så af fædrelandet, når man drog ud på de store verdenshave og det første der mødte en, når man vendte hjem efter måneder eller år. En lang gangbro af træ fører ud til fæstningsværket, men vi er for nærige til at betale for entré.

Pompøst monument

Efter at have suget atmosfæren fra Belém tårnet, fortsætter vi til fods i retning mod byen.

Her løber vi ind i det pompøse »Opdagernes monument« fra 1939. Monumentet, som det står hvidt mod

Opdagelsernes monument blev opført i 1939 på bestilling af diktatoren Salazar. Den enlige musiker synger og spiller amerikanske country-klassikere.

den blå himmel er ganske impoissant. Det forestiller stævnen af et skib med kurs mod Atlanterhavet, bemannet med 33 navngivne personer, der deltog i udforskningen/erobringen af fjerne lande. Det er en idyllisering af den historiske periode, som var karakteristisk for diktatoren António Salazars regeringstid.

Værk af Asger Jorn

Kun et stenkast herfra ligger kunstmuseet »Museu coleção Berardo exposicoes«. Det er et gigantisk sted med værker af blandt andet Warhol og Picasso og vor helt egen Asger Jorn med »Vårens Offer II« fra 1952. Det er, som om man lige knejser lidt med nakken, da vi opdager det billede. Museets værker består mestendels af værker, der er købt af kunstsamlere José Berardo.

Og jeg skal love for, at han ikke har sovet i timen. Selv om museet er stort, lyst og fint indrettet, så bliver man hurtigt rundtosset af de mange hundrede forskellige kunstnere med hvert deres vidt forskellige udtryk, hvoraf de fleste kun er repræsenteret med et enkelt eller to værker.

Det positive er, at entréen kun udgør toenhalf euro, samt at vi ikke fik lokket børnene med på den udflugt. Næste punkt på dagsordenen er Maat museet. Museum of Art, Architecture and Technology er tegnet af arkitekten Amanda Levete.

Bygningens design er ualmindeligt smukt, og beliggenheden er fantastisk med en storslået udsigt til broen »Den 25. april«, der kan minde lidt om Golden Gate i San Fransisco.

Hvad indholdet angår beskriver en besøgende det meget præcist på trustpilot. »Det er lidt, uinteressant og mangelfuldt beskrevet«. Det sjoveste er et stort gulv som i en ishockeyhal, hvor man aktiverer nogle kulørte følgespots, der følger

efter en når man bevæger sig rundt. Det er der nogle børn som hygger sig vældigt med. Med i billetten er et besøg i nabobygningen El-museet.

Kolossale haller

Museet ligger i de selvsamme bygninger, der forsyndede Lissabonområdet med strøm indtil for få år siden. Det er et imponerende sted med kolossale haller fyldt med overdimensionerede kedler, rør og måleapparater, der er fremstillet i England for over 100 år siden. Værket ligger her ved vandet, så man let kunne losse de store mængder af kul, der skulle til for at fremstille strøm. Rundt omkring er opstillet figurer af arbejdere og plancher, så man let kan forestille sig, at det har været et varmt og hårdt arbejde at tjene til føden her.

Vi går ind på en grillbar og bestiller noget billig og dårlig mad. Den unge pige, der betjener os, betegner sig selv som illegal flygtning fra Nepal. Hun er rigtig sød og smiler usikkert. De to unge mænd bag disken er fra Bangladesh. Hun har kun været i Portugal i 4 måneder. Jeg filosoferer ved mig selv, hvilken historie hun mon gemmer på. Hun er formentlig i en form for arbejdsprøvning.

Vi har intentioner om at tage toget de sidste par kilometer hjem, men nogle unge mennesker har sprayet rød maling på totredjedele skærmen på billetautomaten, så vi stiger om bord uden billet. For ikke at gøre en dårlig figur når vi skal stemple ud gennem slusen på banegården, står vi af et stop før på en mindre station, hvor der ikke er nogen sluse. Det er godt regnet ud, når jeg selv skal sige det.

Med disse ord slutter beretningen fra en forlænget weekend i Europas hyggeligste hovedstad. Og tilmed med lidt brasiliansk kolorit.

Belém-tårnet kan dateres helt tilbage til 1500 tallet. Tårnet var det sidste, de portugisiske søfare så, når de drog på langfart, og det første der mødte dem, når de kom hjem.

Loppemarkedet Feira da Lapra afholdes hver lørdag. Det er en overvældende oplevelse, og man får ikke købt noget, men det er sjovt at se, hvad der har gemt sig i de lokale husholdninger.

Bronzestatue af Fernando Pessoa, som anses for landets vigtigste modernistiske digter og forfatter. Her sidder han i en eftertænksom stund foran stamcafeen »A Brasileira« med tre af mine børn.